

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
 Nem tagoknak előfizetési díj:
 Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek)
 Üllői-út 25. szám.
 Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

MEGHIVÓ

„ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET“

igazgató-választmánya

ugyis mint a

„GAZDASÁGI EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE“

végrehajtó-bizottságának

1898. október hó 29-én d. u. 4 órakor a Köztelek (Üllői-ut 25) nagytermében tartandó

I. ÜLÉSÉRE.

Tárgyak:

1. Jegyzőkönyv hitelesítésére kéttag kiküldése.

2. Jelentés a szövetség folyó évi működéséről:

a) Miskolczi és pozsonyi országos sörárpa-vásár.

b) Szolnoki rosta-verseny.

c) Szőlészeti tanulmányut.

d) Szegedi országos mezőgazdasági kiállítás.

e) Jelentés a szövetségi tagok kiküldöttjei részvételéről az üléseken.

3. A szövetség 1899. évi költségvetése és működési programjának, a nagygyűlés napjának s tárgysorozatának meghatározása.

4. Az egyesületi tanács javaslata a munkásmozgalom meggátálása tárgyában.

5. A szövetségi tagok átirata:

a) Szilágymegyei g. e. átirata a Szövetségbe való belépés tárgyában,

b) Szatmármegyei g. e. átirata a kataszteri felmérések és adókövetések tárgyában.

c) Nyitra megyei g. e. a bécsi börtének a sörárpabemutatlásra vonatkozó átiratát küldi.

d) Erdélyi szász g. e. átirata a Szövetségbe való belépés tárgyában.

6. Földművelésügyi miniszter leirata, melyben gazdasági tanfolyamok tartására 2000 frtot utalványoz.

7. A közvetítő iroda bizottságának elentése a Magyar Mezőgazdák Szövet-

kezele s a „Hangya“, a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő-szövetkeze között létrejött egyezményről.

8. Az OMGE.-nek a földművelési miniszterhez az önálló magyar vámtarifa tervezetére vonatkozó felterjesztése.

9. Szakosztályok s bizottságok javaslatai:

a) Az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály javaslatai:

1. A gümökör irtásáról és az ellene való védekezésről szóló szabályrendelet-tervezet tárgyában.

2. A Budapesti mézárso-iptarrestület átirata a közfogyasztásra alkalmatlannak talált s e miatt a fogyasztás alól elvont állatok ipari célokra leendő kiadatlása ügyében.

3. A jövőben rendezendő tenyész-állatvásárok reorganizációja ügyében.

b) Az irodalmi és tanügyi szakosztály javaslatai:

1. A folyó egyesületi évben a vidéken rendezendő gazdasági előadások tárgyában.

c) Szőlőművelési és bortárszati bizottság javaslatai:

1. A Hungária vegyi-ipar- s műtrágya-gyár kérvénye a rézgálicz plom-bózása tárgyában.

Tudomásul veendő:

10. Földművelési miniszter leirata a gazdáknek a párisi világkiállításon való részvételük tárgyában.

11. Ugyanannak leirata a központi vásárcsarnokban rendezett borvásárok állandósítása tárgyában.

12. Sárosmegyei g. e. tudatja, hogy az akrikol-tarifák életbeléptetése tárgyában a keresk. és földművelési miniszterekhez felterjesztést intézett.

13. Ugyanaz az Eperjesen rendezett gazdasági kiállítás tervezetét küldi. Az OMGE. képviselőitelen kiküldettek Bujánovics Sándor alelnök és Szilassy Zoltán szerk.-titkár.

14. Maros-Tordamegyei g. e. a marosvásárhelyi gazdas. kiállítás tervezetét küldi. Kiküldetett az OMGE. képviselőitelen Szilassy Zoltán szerk.-titkár.

15. Az Orsz. Erdészeti Egyesület tudatja, hogy a vad- és szárnyvadra kivettelt adók reformálása ügyében felterjesztést intézett a pénzügyminiszterhez.

16. Bécsi cs. kir. gazdasági társaság meghívója a szeptember havában rendezett „Landwirtschaftliche Woche“-re.

17. Baró Waldbott Frigyes szőlőinek leirását küldi.

18. A baja-báttaszéki vasúti vonal kiépítése ügyében alakult bizottság meghívója. Kiküldetett Rubinek Gyula ügyv. titkár.

Magyar Mezőgazdák Szövetkeze az 1897—1898. évi üzleti jelentését küldi.

Gróf Dessewffy Aurél s. k. elnök.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Keretetik,

10—15 vagon rakomány széna, vagy sárpu, puha minőségű, mely porcelán csomagolásra alkalmas, de mint takarmány nem értékes; esadsé széna nem használható és célra.

Ar ajánlatok, megjelölésével annak, hogy preséve mely állomáson, mely mennyiségű képes az illető szállítani, az OMGE. igazgató-szabhoz egy 5 kőlos minta beküldése mellett, intézendők.

A földmivélsügyi miniszter működtése az 1897. évben.

A szokott időnél ez évben valamely korábban jelent meg a földmivélsügyi miniszternek a törvényhozás elé terjesztett jelentése, amelyben tárgyának mult évi tevékenységéről ad számot.

A jelentés egyszersmind terjedelmesebb is elődjénél, miután az 1897: XXXV. t. cikk értelmében az összes miniszteriumok működéséről szóló jelentést ez évtől kezdve a központi statisztikai hivatal fogja feldolgozni és közzétenni; a földmivélsügyi tárca kiadásában ezuttal utóljára megjelent jelentés tehát nemcsak a mult év történéseiről számol be, hanem kifejleszkedik röviden a mezőgazdasági közigazgatás terén nyolcz év óta történt intézkedések ismertetésére is, mióta ugyanis a földmivélsügyi miniszterium külön vált. Rögtön elől konstataljuk a jelentésről, hogy az tömören igen tanulságos áttekintést nyújt az ország mezőgazdasági adminisztrációjának nemcsak mai állapota, de idáig történt fejlődésének mozzanatai felől is, különösen pedig az utolsó nyolcz évben létrejött mezőgazdasági törvényeket célzataikkal s indokálkaikkal együtt tüzetesen ismertetve, kétségtelenül igen jól értékesíthető olvasmányt nyújt mindazoknak, akik akár az ellenőrködésre hivattak, akár pedig a létező állapotokról tudomást venni szükségesek tartják.

Szinte sajnáljuk, hogy ez a nagy s a beszámoló czéljára helyesen csoportosított anyag, még a szokottnál is szűkebb bevezető szavakkal látott napvilágot, mert szívesen láttuk volna, ha az előszó, mint a jelentés kommentárja már eleve is felhívja figyelmünket a lefolyt év történéseinek azokra a mozzanataira, amelyeknek a miniszter saját működése megítéléséhez szempontjából különösebb jelentőséget kíván tulajdonítani s amelyekben tevékenységének irányelvei a kevéssé beavatottak előtt is kidomborodnak.

Mint hogy mi évről-évre figyelemmel kísérjük a földmivélsügyi tárca tevékenységét, ezuttal is csak az 1897-ik év járvára eső intézkedéseket fogjuk vizsgálódásunk tárgyává tenni, noha megvalljuk, hogy éppen a jelentés rekapituláló voltánál fogva a mult évre vonatkozó adatok kiválgatása, az egész anyag gondos áttekintését, sőt sok helyen az 1896-iki

év eredményeivel való összehasonlítást feltételezte, mert a kirakatba állított tárgyak ügyes elhelyezése közben és nagy száma mellett nem éppen könnyű volt meglátni a legfrissebb keletű cikkeket.

Hogy most már a jelentés kérdéskörü részleteit röviden megismertethessük s ez alapon megtehesük észrevételeinket is, e czélból mindenkéltől vőlzjuk röviden a mult év mezőgazdasági viszonyait, kiterjeszkedünk ezek kapcsán a földmivélsügyi kormány beavatkozásának méltatására, végül pedig részben a mult év folyamán hozott, részben a végrehajtás különböző stádiumaiban lévő mezőgazdasági törvényekkel fogunk foglalkozni.

Mint még élénken emlékeztünkben van, az 1897-iki év egyike volt a legmoshatabbaknak; hiszen elsrattuk már 980,000 holddal kevesebb területről arattak, mint amennyi be volt vetve; csupán búzában 380,000 k. hold termés semmisült meg. Ennek következtében a gabonatermés rosszabb volt, mint tiz év óta bármely évben csupán a buza több mint 13 millió métermásvál maradt mögötte a szintén közepes 96-iki termésnek. Az árak emelkedtek ugyan, de ennek a gazdák mi kevés hasznát vették.

Nem hozta meg a várt hasznát az állattenyésztés sem. Cökten ugyan a ragadós tüdőbaj s a sertésvész is, melyek révén a legnagyobb veszteség éri állatállományunkat, mégis csupán sertésvészben majd 370,000 darab sertés hullott el a mult évben s ezzel szemben édes-keves vigaszt nyújt, hogy ez a veszteség 270,000 drból kevesebb, mint a mult évi.

Állatkivételünk meg az előző évi kivittel szemben is jelentékenyen cökten s ez a cökkenés a sertés kivételünkben beállott óriási visszaesésnek tulajdonítandó. Sőt Németországba és Svájcba irányuló sertés kivételünk teljesen szünetelt, holott az előbbi államba 1894-ben 366,000 drb s még 1896-ban is 2800 darab szentivitt ki. Teljesen fennakadt továbbá Franciaországba irányuló juh kivételünk is. Ezen a vonalon tehát mindenütt visszaesés mutatkozik. És nem nyílik meg sehol valamely új arányér, mely ezen két fő s csaknem egyedüli jövedelmi forrásban: a növénytermelés s állattenyésztés terén szenvedett óriási veszteségeket ellensúlyozhatná.

Többsze a gazdasági év mosloha fordulatát a munkásszozgalmat, melynek czélja a munkabérek felszólása volt; i'ősgazki sikereit és kockázatát ennek a mozgalomnak is a gazdaosztály viselte tehát. Ily nehéz viszonyok között nem kicsinyedő feladat várt a földmivélsügyi kormányra, mert nem csupán a mezőgazdasági adminisztráció ellátásáról s szükségyszerű fejlesztéséről kellett gondoskodnia, hanem az itt is, ott is támadt sebek gyógyítására is töle vártak az első segélyt.

Sajnos, ezekkel szemben a földmivélsügyi tárczában kevés volt a momen-

tán felhasználható gyógyító ir. A vetőmagok, csemetek stb., melyeknek részben ingyenes, részben kedvezményes kiosztását ez évben is gyakorolta a miniszter, bármely hasznosak is legyenek okos alkalmazásukban, magukban véve nem ruházható fel a nagy eszöközök jelentőségével. Nagyobb arányú direkt segélyeket nyújtott már a tenyészállatok kiosztása, ám erről majd alább.

Indirekt, de általános érdekű beavatkozás volt bizonyony a népies gazdasági előadások rendezése, amelyekhez a miniszter nagy buzgalommal adta meg az impulzust, a jó siker orszáranrészében azonban méltán a gazdaközönséget illeti meg. E terén a kormány szerencsésen értékesítette a társadalmi tevékenységet, de volt is a munkából haszon. Meg kell említenünk még e helyen, hogy a minta-parasztagazdaságokból 9 már életet nyert; amit azonban értesültünk, parasztjaink hidalóg büszkeségén megörök ezek fejlesztése; szervezettelt a központi kísérletügyi bizottság s egyáltalán a szakértelem fejlesztése terén itt is, ott is szép igyekezetet látunk. Senki sem fogja kétségbe vonni e részben Darányi sikereit.

Áltérve a növénytermelés különleges ágazataira, legörvendesebb haladást a szőlőrekonstrukció terén látjuk. Az 1897 év folyamán 37,100 k. hold új szőlő létesült s a felújítás és telepítés 741 községben kezdődött meg. Sajnos, a filloxa pusztítása sem akadt fenn; mult évben 7 ezer holdat tesz ki az elpusztult szőlőterület, tehát jóval többet veszteltünk, mint amennyit viszonyerny képesek voltunk. Így 1897 végén az elpusztult szőlőterület 391,000 holdat tesz ki (677,000 hold volt szőlőterületünk s filloxa felélése előtt) s az újítás összesen 94,961 hold. Nagyarányu tevékenységet kellett latra vetni ezért az eredményért is a földmivélsügyi kormány sem maradt tétlen. Az ojtványsszükséglet biztosítása czéljából az állami szőlőtelepek számát 9-ről 30-ra (245 holdról 537 holdra) emelte, ezenkívül 30 magánvállalatot segített szőlővesszők előállításában, amelyek 18,000,000 szőlőajtvány évi termelésére adtak ajánlatot. Az állami telepek vesszőhazák is kitétt több mint 4 millió dbot, melyekből részben ingyen, részben pénzért 2,200,000 dbot adtak át a közhazsnálatnak. Bármely haladást jelentesen is ez a szám, magában véve még mindig kevés, figyelembe véve azonban az új telepítéseket, rövid évek múlva a köztermelés czéljára bocsájtáható vessző is ojtványsszerű megőrszörösödik, nem kell aggodniunk tehát, hogy a megindult újajálkási munka fennakad. Ungvácsak erős ostrom alá vették az Agrárbank 25 milliójt, amely a szőlőfelújítás kölcsönök engedélyezését 1897 elején kezdette meg; 1898 augusztusig 8,705 hold területre 7,205,491 ft kölcsönért 3,391 kérvény érkezett be; a tényleg folyósított kölcsön tényleg csak 3,523,387 forint tesz ki. E terén tehát a tevékenységi vágy ugyan csak megnyilatkozott, aminek mi szívn-

ből örülünk. A miniszter ez évben fokozott direkt segélyvel is részese kívánt lenni az eredményeknek s 35 szervezet (ezek között 10 gazdasági egyesület) között több mint 250,000 forintot osztott ki a rekonstrukció céljaira (1896-ban 41 ezer frtot). Felemléte továbbá a felügyelőségek számát is 25-ről 30-ra s a szakutadók fejlesztése körül e téren is a fokozatos haladás nyomaival találkozunk. Érdekes megemlíteni, hogy az újítási módok között az ellenálló amerikai fajták visszoin készült ojtványok ültetése vette át a vezető szerepet, mindazáltal a felhasználás székéneg mennyisége is 6,157 mmra emelkedett (1896-ban 4,819 mm-t használtak fel.) Mind e munkálatoknak látja a mult évben még nem volt, amennyiben bortermeletünk még az előző évi eredményeivel szemben is 300,000 literrel csökkent, ellenben csemegezőfötermeletünk 17,000 mm-val emelkedett, ez is jelezvén, hogy az új telepítések haszoncéljával mindinkább a szőlőnek friss gyümölcsként való értékesítését tűzzik ki.

A *gyümölcstermelés* terén jelentős mozzanat, hogy a gyümölcsészet és kertészet ügyek intézésére a miniszter új osztályt állított fel, a Molnár István hivatalot vezetésre alatt. Főtevérsége itt az értékelten fajták kiküszöbölése s ennek kapcsán a vidékenként megállapított s oda illő fajták meghonosítása volt.

Ez érdekében kedvezményes árban és ingyen mintegy 220,000 nemes gyümölcsfát, 1,200,000 gyümölcsfacsomót osztott ki a miniszter, a nemes gyümölcsök ojtóanyagait pedig ingyen adta; a szükséglet fedezésére berendezett továbbá néhány állami faiskálót is. Részéről tehát megtette a termelés emelése érdekében, amit lehetett; e munkában azonban a községi faiskálók ez évben sem voltak támaszára úgy, hogy a községi faiskálóról egy új, az 1898. évi XII. t.-cz. határozmányának megfelelő szablyrendelet mintát kellett kidolgoztatnia, melynek végrehajtásában a gazdasági egyesületeknek is beavatkozási jog biztosított. Így is csak sok idő munkája segíthet a rendezeten állapotokon. Az állami utakra eddig mintegy 10,000 drb gyümölcsfát ültettek ki; e tekintetben is a teljesedés felé közeleg tehát óhajunk. Ezzel szemben szomoruan konstataljuk, hogy a gyümölcsértékesítési viszonyokban javulás nem mutatkozik. És ez a megjegyzés — kevés kivétellel — mindenütt oda illik, a termelés érdekében tett intézkedések záradékul.

Rögtön felállíthatjuk a kivételt a *komlótermelés* terén, ahol nemcsak dugványos kiosztásával, szaknárjai állás létesítésével segédkezett a miniszter, hanem támogatta a Segesvártól megalkult komlóértékesítési szövetkezetet is, amely biztató kilátások között kezdette meg működését.

Nem hiányzanak a fokozatos haladás jelei az *állattenyésztés* terén sem. Az 1894 : XII. t.-cz. értelmében közénysz-

tési célra az apaállatok beszerzése örvendésesen halad úgy, hogy a közvetítéshez nyújtott segélyezések révén a rendelkezésre állott 225,000 frt már az 1897. évi első negyedében kimerült. Miután beszerzés közvetítése az állattenyésztési felügyelőkre hárul, a kerületi felügyelőségeknek szűken megszabott számat 6-ról 9-re emelte a miniszter; igen helyesen azonban — mert szükséges — a létszám további emelését is terbe vette. A községi apaállat-szükségletre kedvezményes árban engedélyezett: 487 nyugati, 241 magyar fajta bikát; 605 drb kant és 88 drb szot. Sikeres mozzalom folyt le a tejosztószekete létesítése körül, mert míg 1896-ban csak 6 vajtermelésre berendezett szövetkezet fungált, 1897-ben már 29 léptel működésbe, amelyek összesen 4,790,132 liter tejet értékesítettek. Szintén az állattartással foglalkozó kisgazdák, nevezetesen a Beregmege hegyvidéki lakosságán kívánt segíteni a miniszter azzal az intézkedéssel, mely szerint számukra a gróf Schönborn-féle munkács-rt.-miklósi hitbizományi uradalom hegyvidéki gazdaságot bére vette. Ebben azonban természetesen csak egy nagyobb szabású akció előjelét véljük látni.

A *sertésenyésztés* körében beállott szomorú pusztulást csak kisarányban pótolhatta tenyésztanok kedvezményes kiosztásával; a *juhnyésztést* ezenkívül a felendült gyapjuakciók támogatásával is protezsálta s a továbbiakban terbe vette egy gyapjusztályozó intézmény létesítését is. A *baromfienyésztési* ügyek intézésére szintén egy külön felügyelői állás szerveztetett s létesült a gödöllői baromfi-tenyésztő-telep, mely a népies tenyésztéshez szükséges Plymuth- és Langshan-fajták tenyésztésére hivatott. Végül nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy a *szelvénytenyésztés* igen helyes irányú ösztönzések révén oly mérveket öltött, hogy az 1897-ik évben nem kevesebb, mint 19,608 családunk volt képes foglalkoztat adni és 355,412 ft keresetet nyújtani.

Az állatállományunkra zúdult betegségeknek most lefolyt szomorú korszakában az *állategészségügyi* szolgálat ellátása alig javult valamelyest. Az állami állatorvosok létszáma mindössze 6-al növekedett, ezersint 102-re emelkedett, míg az országban az állatorvosok száma 4-3 százelekkel nőtt.

Az állategészségügyi szolgálat hűzagos ellátása miatt maga a jelentés is kifogásoló észrevételeket tesz; miért maradt tehát még mindig nyílt kérdések ezen szolgálati ág államosítása?

Az elősorolt jó hatású intézkedések gyümölcsseit azonban hiába keresünk *állatkivitelünk* emelkedésében. Összes állatkivitelünk (Ausztria, Németország, Svájc és Románia viszonylatában) mintegy 60 ezer darabbal csökkent, amennyiben míg 1896-ban ca. 680,000, addig 1897-ik évben csak 620,000 darabot tett ki, s ezt a sertésfélék csökkenése idézte főként elő, amit a szarvasmarha s lökivi-

telben beállott némi emelkedés sem ellensúlyozhatott. A szarvasmarhaktivitelben beállott csekély emelkedés azonban nem sokat jelent, hisz tudjuk, hogy 1896-ban ragados tüdőfőb, továbbá száj-és körömájással fertőzött egyetlen községi miatt egész törvényhatóság, illetve vármegye területéről kitiltotta Ausztria szarvasmarhákat; a kivétel tehát mesterségesen volt megakadályozva. Ezen a mesterséges torlaszon sikerült ugyan a kormányának részt tenni állatforgalmunknak 1896-ban történt szabályozásával, melynek következtében Ausztria a jogtalan tilalmi rendelkezeteit feloldotta s az egyes tartományi helyhatóságok önkényeskedése ellen garantáltak nyertünk, csakhogy ennek az intézkedésnek a hatása az 1897-iki évi forgalmi adataim még csak alig látszik meg. Ellenben új torlaszok emelkedtek állatkivitelünk elé; így sertés-kivitelünk Németországba és Svájcba, juh-kivitelünk Franciaországba teljesen szűnöttél és ezen a megkredelesen a kormány mit sem segíthette.

Summa summarum : az értékesítési konjunkturák az összes idegen államokkal szemben rosszabbodtak s ennek megfelelőleg a pénz is vékonyabban folydogált a magyar gazdas zsebébe.

Az 1897-ik évben néhány mezőgazdasági törvény is keletkezett. Első helyen említenő ezek között a *munádsítörvény*, mely bárcsak az 1898. II. t.-cz.-ben lépett életbe, előkészítésének ideje azonban a mult évre nyúlik vissza. S a törvényjavaslat előkészítésével kapcsolatban a munkáséletek megoldása több irányban is foglalkoztatja a földművelésügyi minisztert. Ismert preventív intézkedésin kívül a munkásügyek ellátására külön osztályt szerveztett, közvetítette a munkásokot, a szociális sajtó ellen antiszociális sajtóval léptet sikra (bár nem sok eredményrel) s az uszatorizáltsággal megkötésére is tett lépéseket. Tagadhatlan, hogy e téren összes intézkedésin az a méltatandó s buzgó jó igyekezet tükröződik vissza, hogy a körmünkre egész munkásérettség legjobb lehetőségehez képest orvosolja.

Megkapjuk az 1897. XXXII. czikkelt, mely a *fővárosok hitelintézmények széleskörű közzétételét és a parcellázást* igyekszik előmozdítani, annakidején bőven kifejtett oknával fogva ezt a merkantilis törvényűldvállalás nem fogadtatjuk. Megkapjuk az 1897. I. czikkelt az *első marhasól* is, amit szivesen vetünk megannyi sürgetés után.

A *ragados tüdőfőb* sikeres *irtása* érdekében a kisaajtólt szarvasmarhák teljes decsértékben való kártalanításáról nyertünk intézkedést az 1897. X. czikkben, amely intézkedés az irtás végrehajtását megnyugtatóan biztosítja. S az irtás sikeres végrehajtását konstatalhatjuk is abban, hogy míg 1896-ban 9,625 drbot, addig 1897-ben csak 5,453 drbot tett ki a ragados tüdőfőb révén szenvedett veszteség, a kártalanításért pedig (1896-ban 233,951 frtot) 1897-ben 169,464 forintot

fizettek. Itt tehát a viszonyok évről-évre javulnak.

A mesterséges borok készítésének és forgalombahozatalának tilalmazásáról szóló 1893: XXIII. t.-cz.-re új és szigorúbb végrehajtási rendeletet kaptunk. Ennek értelmében a borenllőző bizottságok országszerte megalakultak s hogy a kívánt hatás nem maradt el, ennek tanúságául a jelentés felhozta, hogy az 1897. évben a borviszorgálobizottságok 71 kihágási esetben 315 borminta fölött mondtak véleményt és 144 mintát hamisnak találtak. Mi azonban felsóhajtottuk: mi ez a tenger vízhöz képest! Hisz ma már fehér holló számba megy a tiszta bor s példátlan az a visszaélés, aminek a bortofogyasztó közönség a hamisítások révén ki van téve. Fővárosunkban talán már nem is áruinak bort? Amint az is, hogy a törvény kellő szigorral sújta a hamisítókat, magára vessen tehát a fogyasztó közönség, ha a felmerülő esetekben a törvény szigorának hatályt nem szerez.

A mezőgazdaságról és mezőrendéségről szóló 1894: XII. t.-cz. végrehajtása elég haladt valamivel előre. 1896. óta a szabályrendeletek alig néhány vármegye területéig; mindenütt a régi állapot s a régi panasz. A mezőgazdasági bizottságoktól 5 vármegye kivételével (1896-iki állapot) megalakították s a bizottságok állótág működésbe léptek; de vajjon mit tett-vert az a sok bizottság, arról fogalmat sem nyernék.

Szabályrendeletek hiányoztak: a szarvasmarha- és juhtenyésztésről 7, a pásztorokról s legeltetési állatokra való felügyelétről 11, a birtokhatármegjelölésről 24 vármegyeből. A nyomásos gazdálkodás szabályozására vonatkozó szabályrendeletnek 39 törvényhatóság tett leget; 24 törvényhatóságban ellenben halomszámba gyűltek a vitás kérdések. A legeltetésre vonatkozó határozmányok teljesítése is csaknem az előző évi állapotban stagnál. Pedig amiről a jelentés beszámol, az még mindig csak formai megakadás; hol állt éltől az életérés s munkálatrés érdekpérviseleti szervezete! Panaszoknál mindenfelől, hogy nincsen elég, megfelelő ember a törvényhez. Ez természetes is, mert nem képzelhető el, hogy a közigazgatási apparátus a nyakába vart óriási feladatnak egymagában eleget tessen, ahhoz pedig az 1894: XII. t.-cz. nem elég szerencsés, hogy a társadalmi tevékenységet is hasznosítsa. A közigazgatás végődik a reája halmozott terhek súlya alatt és még sem értük el azt, amit akartunk. Ez a törvény tehát nem sikerült s mult évben is csak újabb dokumentumokat nyert az OMGÉ-nek az az álláspontra, melyet 1896-ban fejtett ki, amikor az érdekpérviselet szervezéséhez új törvényt kért.

A telepítésről szóló 1894: V. t.-cz. végrehajtása már 1896-ban alaposan bekezd s konstátálhatjuk, hogy 1897-ben sem rekedt ki. Új birtokvásárlás nem történt, hisz még a létezők sincsenek

betelepítve. Jele a sikertelen akciónak, hogy a törvény által engedélyezett 3 millió forintból 1897 végéig csak 1.135.137 forint használtak fel telepítési célokra. Ime egy vagyon, amit nem tudnak elkölteni. S az egészen csak az a titka, hogy jómódu ember nem megy telepesnek, szegény ember pedig nem kell. Maga a jelentés is beismeri, hogy kivált a Királyhagytól megindított telepítések az „eddig alapon” nem sikerültek. Térjünk tehát át a helyesebb alapokra, eljett fejtettük már a sikertelenség okait.

Ezekben ismertettük röviden a jelentést, képtét nyújtva egyuttal az 1897-iki év mezőgazdasági állapotainak is. Tagadhatlan, hogy a földmivelésügyi miniszter sok jóakaratu kezdeményezésének akadunk nyomára; elismerésünket kell kifejeznünk, hogy noha a viszonyokhoz képest még mindig szerény, de azért fokozatosan növekedő arányban volt képes a segélyszközöket akcióba hozni s különösen el kell ismernünk, hogy jó adminisztrátornak bizonyult. Amiként meg vagyunk győződve, hogy nem a földmivelésügyi miniszter jóindulatát mull, hogy a magyar mezőgazdaság ügyét még jobban protezsálja a kormány s a törvényhozás, azonképpen igazságtalanság volna az ő terhére irni akár egy némely törvényalkotás sikertelenségét, vagy ilyenek teljes hiányát, akár pedig a külföldi államokkal való kereskedelmi viszonyunkban beállott kedvezőtlen fordulatok káros következményeit.

Tény azonban, hogy míg idebent a termelés emelése érdekében erősen dolgozunk, ennek megfelelőeg nemhogy új levezető csatornákat nyernék, hanem még a régiek is eldugulnak. Érezzük, hogy a jövőben a figyelemnek fokozott éberségül kell az értékesítés kérdése felé irányulnia, mert hisz a gazdálkodás művészete többé nem a javak előállításában, hanem azok nyereséges eladásában rejlik.

Ez a feladatok feladata; a melynek megoldásához azonban nem elégséges a mezőgazdasági közigazgatás lelkiismeretes ellátása és fejlesztése; ahhoz erőlyes közigazdasági politika által sugalt kormány és törvényhozási akcióz szükséges.

Ebből kérnénk valamivel többet a jövő esztendőben!

Buday Barna.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A jó vetőmag fontossága.

A jó vetőmag előállításának kérdései a magyar gazdák tudomány részének leggyöngyösebb oldalát képezik. A vetőmag gondos előkészítése nem sokat adnak, a minek eredménye azután, a föld fokozódó elgyomosodása, a termény midőségeinek és mennyiségének csökkenése és hogy a gyenge minőségű vetőmag gyöngyösebb, a külső káros behatásokkal szemben érzékenyebb növényeket produkál. Elég e

tekintetben két elterjedt növényre, pl. a zabra és burgonyára utalni, melyeknél a vetőmag elhanyagoltsága a legélesebben szembeállít, mert mint igyekeletben növényeket, tényleg a gazdaság mostohagyermekének tekintik és e szerint is bannak el velök.

Mi tulajdonképpen a magyar zab: jóformán sem jellegeteg mint vastag hajt, liszettes ugyan vajmi kevés van benne. Es vajon ennek mi oka? Az, hogy a vetőmagot a legelőszőlő, a legrosszabb talajra s elégtő jónak tartva, hogy alája a földet úgy, hogy valahogyan előkészít s a leggyöngyösebb földbe tette. Igen természetes, hogy ezen évről-évre ismétlődő mostoha bánásom s rossz vetőmag mellett, a magyar zabnak teljeseen el kell romlania. Es ha egyik-másik gazda mégis tenes akar valamit, akkor nemhogy magyar zab feljavítására fordítaná figyelmét, hanem a börtömnek hirdetet nyugati zabfélésekkel ahajtana a helyzetén segíteni: könnyű után és módon egy csapással. Es vajon ezzel ceztől fog-e érni? Bátoran merem állítani, hogy legelőszőlő esetben nem. Mert a börtömért, a szűk szűk területek, a földmivelési tulajdonságait csak akkor tartják meg s emelik évről-évre, ha jól munkált s jó erőben álló földbe kerülnek s gondosan előkészített magot használnak fel. Amint ez nem tesszük, akkor egy-két év leforgása alatt a híres nyugati zab éppen olyan rossz lesz, mint a szegény magyar zab.

Ugyancsak ehhez hasonlóak a viszonyok a burgonyánál. Vetsere a legközebb, legfeljettebb burgonyát használnak fel igen sok helyen. Hiszen ez is jó terméseket képes adni egy ideig, az tagadhatatlan, de állandóan évről-évre apró, fejletlen gumót használna, a termés fokozatosan csökken s tulajdonban első gumójává válik. Ebből természetesen az első termés is az okát annak, hogy igen sok gazdaságban 20—30 q-nál többet a legkedvezőbb esetben sem terem a gazdaságban természetesen burgonya, midőn is egyszerűen ráfogják, hogy elfajzott. Ezt a leggyöngyösebb módja a megoldásnak, de ezzel a gazda csak önmagát ártja, mert az utján beszerzett feleségek egytényhőn évi alatt megint csak ott lesz, ahol előbbi burgonyájával volt. A burgonyánál észlelhető csekély terméseket, tehát nemcsak az elfajzásban kell keresni, hanem az apró fejletlen vetőmagú általános és rendszeres alkalmazásában, amely körülményre felihom gazdátársaim figyelmét.

Nem ok nélkül hoztam fel a burgonyát példának, hanem tettem azt azért, hogy ebből kifolyólag a „magyar kincs” burgonyáról mondhasak egyet-mást. Ezen kétségteendő kitűnő burgonya az országos növénytermelési kísérleti állomás vezetőjének, Cserháti Sándornak hazánkbeli folyán hihetetlen rövid idő alatt tartotta el az országban, mert nemcsak ezen burgonyával egy börtöm, keményítőben gazdag, a betegségek jobban ellenálló, télen át kitűnően eltartható, nem csirásodó feleség birtokába jutottunk.

Hanem egy dolgot köteleseggemnek tartok felemlíteni, melyet jelzett burgonyának 3 évi termelése után tapasztalhat s ez az, hogy *fejta jatsza kedlőm állandóan még mindig s könnyen degenerál (elfajzik)*. Megjegyzem, hogy ezen tapasztalattól a 4 év előtt kapott burgonya utántermelésénél tettem, azóta tenyészője már jobban állandósítható a burgonyafajta jellegét.

Gondos gazda kezében, ki a vetőburgonyát megvédőitá a haj nem lesz feleto magy, de az előbb említtet és sajnos, tulajdonom dív nagyra eljárás mellett, a magyar kincs burgonya kiváló tulajdonait hamarosan elveszítheti.

A vetőmag gondos előállításának szükségessége fennáll kivétel nélkül minden növénynél; egyiknél jellegzetesebben s rövidebb idő alatt (pl. söréte, cukorkorpa) tölten fel a rossz minőségű vetőmag hatása mint másnáknál, de vég-

eredményében fellép mindegyiknél. Gazdáinknak e tekintetben még sokat kell tenniük, nem értelm és ezalatt a szorosan vett vetőmag termelés, nemesítést — melyek komplikáltabbak — hanem egyszerűen a jóminőségű vetőmagnak előállítását, melyet a legtöbb növénynél *ésszerűen használt* rostálású és triórozással lehet elérni. A gyök és gumós növényeknél a fajtajellel bíró tökéletesen ép, fejlett gumók (gyökök) kiválogatásával; a tengerinél a tökéletesen bennőt, hengeres csövek (koránérő csövek) kiválogatásával; a cső közepe táján levő legkételesebb szemek felhasználásával stb.

Ha gazdáink ezen dolgokra is gondot fognak fordítani, akkor a nagyban reklámokkal felcizomázott ismeretlen fajták utáni vágódás nem lesz oly általános. De hogy ha az idegen jófajtákat is csak azért használjuk, hogy a saját gondatlanságunkkal elromlott hazai fajtákat kiszorítsuk, de a vetőmagra ezután sem ügyölünk, akkor tartósabb eredményt elérni nem fogunk. Ezzel egyáltalában nem azt akarom mondani, hogy az újabb fajták kipróbálásának nincs jelentősége — sőt igenis kívánom, hogy a vetőmag minőségének kérdését negligálva, tisztán csak a fajlacsereben keresni a biológust, elhárított dolog lenne. Erre azért jó példával szolgálhatunk többek között napraforgó termelési kísérleteim.

A magyar napraforgónak hibája, hogy igen sok apró tányérja van, apró a magja, egyenetlenül s későn ér, szaporítatlan a szédesé s a mag kidörzsölése. Vele szemben ott

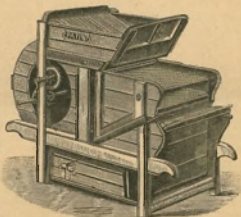
GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Roventvezető: HJ. Sporzon Pál.

A nemzetközi természtisztító gépversenly és díjnyertes gépei.

II.

A *Kalmár* Zs.-féle szab. „VII FC Verseny” nevi természtisztító gépet a nagyság szerint tisztázott természtisztító gépekéül az állami bronzéremet, mint harmadik díjat. E rosta a különböző gabonarostólul amilyen tér el szerkezetére nézve, hogy rázósítási nem

125. ábra. A *Kalmár* Zs. féle VII FC verseny természtisztító.

történi. Az összetörődés által kiszorítottak a specifikusan könnyű magvak középre s a szélsőm részénél előrefelé csuszva leesnek az elvezető csatornába.

A verseny alkalmával végzett jó munkáját és jó szerkezetét valamint aránylag olcsó 85 ft árát és az előbbi két kiülő rosta mellé *) méltán sorakoztatott harmadikkal.

Az *alak szerint* tisztázott természtisztító gépek közé a bizottság azon természtisztító gépeket számította, melyek a tisztázott terményt a suly teljes megelőzésével s a nagyságtól is eltekintve, kizárólag az egyes magvak alakja szerint választják szét.

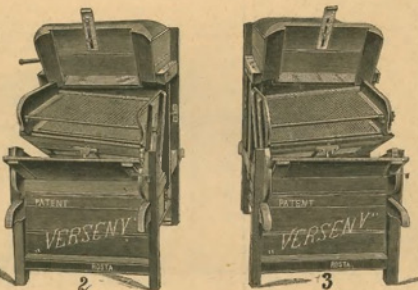
E csoportban még két rosta nyert bronzéremet, u. m. a Szaromi-féle és a Pápai-féle. E rosták szerkezetén lényeges újítás ugyan nem volt, de mivel a nekik kitűzött feladatokat, különösen a nyomtatás által nyert buza tisztításán igen jól oldották meg, a bizottság bizodalással és elismeréssel, mint kisiparilag előállított gépeknek, jutalmul ítélte oda a bronzéremeket.

E csoportba csak három gép volt bejelentve, ugyanint:

1. Kühne E. mosoni gépgyáros PN, jegyű egyszerű működésű trieur-je.
2. Ugyanaz PN 3, jegyű kettős működésű trieurje.

3. Lenz J. J. Achaffenburgi (Bajorország) gépgyáros állhatott osztályozóhengerral kombinált trieurje.

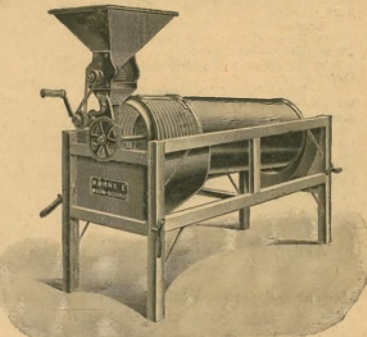
E három gép közül azonban csak az első vett részt a tulajdonképpeni versenyen

126. ábra.

A *Kalmár* Zs. VII FC természtisztító szitászakrúnyek működési módja.

127. ábra.

128. ábra. Kühne E. féle PN jegyű egyszerű működésű trieur (Konkolyozó.)

van a kidesített orosz egytányéru napraforgó. Ennek tövenként csak egy nagy tányérja van, egyszerű s korán ér, az aratás s a fejlett mag kidörzsölése könnyű, tehát mind óriási előnyök a magyar saktányéru napraforgóval szemben. De végeztül azután kitűni, hogy az orosz napraforgó vastagbélú, vékonybélű s így könnyebb és 4%-al kevesebb olajat ad a magyarnál. Itt tehát a magyar napraforgót kell megjavítani, nem pedig látszólagos előnyökért sutba dobni s idegen fajtát használni.

Ugy mint a napraforgóval, úgy vagynak számos más növényünkél is a magunkét nem beszéljük még hanem saját hanyagságunk okozta hibákat, idegen félésekkel akarunk hamatosan megperálni.

Kerpely.

előre és hátra mozognak, hanem kétoldalú lengenek, olyformán, mint az a kézi u. n. karjérostáknál látható. E gép, melyet nézetben a 125. ábra mutat, nagyban s egészben hasonlít ugyan a közönséges gabonarostákhoz, de zárószakrúny el van választva a gép keretétől és rugókra függesztve attól teljesen függetlenül mozog, a hajtómű, mint a 125. ábra mutatja, a szédob belső részén van elhelyezve, s ez által mindenesetre elejét vette az esetleges baleseteknek, melyek a szabad fogaskerek közlőműnél elég gyakran előfordulnak.

A rázószakrúny és sziták mozgás módját a 128. és 127. ábrák mutatják. Amint ugyanis a forgattyúval félfordulatot tesznek, a rázószakrúny átdől az egyik oldalra s a másik fordulatnál pedig átdől a másik oldalra. Ezen ide-oda való lengés következtében a szintén levő terményt a szitaterület közepe felé fordítja éppen úgy, mint az a kézi karjérostáknál

mag a második speciálisan zab kiválogatására lévén felszerelve, csak bemutatással működési módját. A harmadik pedig szállítás közben megsejritve nem dolgozhatott, hanem a bizottság határozata értelmében ugyanezen gépből egy példány kipróbálás és tanulmányozás valamint ismeretese czéljából a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézethez küldetett.

A PN jegyű konkolyozó számára a bizottság konkolylyal és más gyommaggyal kevert buzát adott megtisztítás végett. E feladatot több ízben, különböző keverési arányban kellett az illető gépnek megoldani. A nyert eredmények alapján ítélte a bizottság.

A *Kühne-féle PN, jegyű* egyszerű működésű trieur (konkolyozó), — melyet a 128.

*) A második díjat nyert Szilágyi és Diskant-féle Viktoria rosta szerkezte ismeretese megfelelő rajzok hiányában későbbre halasztott. Roventvezető.

sz. abra mutat nézetben — nagy általánosságban meggyezik a rendszer triurók szerkezetével, amennyiben itt is a garat alatt levő henger első harmada lyukgatos rostalaphal, a többi része a rendszer triurhengerből áll, belül melyedésekkel borítva. Újítás számba megy a garat nyílással levő előtekészület, mely két egymással szemben fekvő s szemközti forgó rovátkás hengerből áll. Ezen előtekészület segítségével a termény egyenesen szállítható az osztályzó hengerbe s mivel így az szabályozható, a henger működése is egyöntetűbb s jobb.

A gép a neki szánt feladatoktól jól megoldván, érdemeseen találta a biztosítást az állami ezüsttelésmennel kitüntetésre.

4. *Kükne E-féle P.N. 3. joggú* a biztosítási működési triur (konkolyozó) számára a hettől az előbbi gép számára elkészített buzához még zabot kevert. A gép a zabat teljesen kibuzáltotta a buza köztől. A zab, általában a buzával hosszabb magvak kiválasztását a henger első része végzi s az itt levő nyílásokon át távozik a zab a gépből, míg a buza és többi anyag a rendes utat teszék meg, úgy mint az egyszerű működési konkolyozónál van.

Ezek voltak azon közönséges terménytisztító gépek, melyek a verseny szabályzatban kijelölt három főcsoportba besorolva jötték bírálatt alá és kaptak kitüntetést.

Ezzel még nem volt vége a versenynek, mert volt még három olyan gép megbírálván, melyeket nem lehetett az előbbi három osztály valamelyikébe kirárolag besorolni, mint különleges gépek különleges feladatokat kaptak, és az előbbiektől függetlenül lőnek elbíráva.

Ezek a

1. Kayser H.-féle Lipsce-Plavitz gyártás „3. sz. Gabona-Centrifuge-ja”.

2. Ugyanaz „2. sz. Gabonatisztító és Centrifuge-ja”.

3. Kalmár Zs. turkevei robotgatoros „Konkolyozó és erüleurrel egyesített gabonatisztító gépe”.

E három gép mindgyike különleges célokra készülvén, egyenként különleges feladatok megoldásánál lettek megbíráva. Előre is meg lehet már jejezni, hogy nehéz feladatokat megoldópon jól oldották meg s mindhárom gép olyan, hogy elvétel szükséges és hasznos gépeknek mondhatók.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Mosonori Károly.

Magyar erdélyi fajta bszerezésének biztosítása.

A Körülbelül évek annak, hogy tudomásomra jutott, miszerint a magyar állam szerződött Vasa Béla gróffal, hogy az általa tenyésztett 2¹/₂—3 éves bikaborjakat közkegyesnek kedvezményes ár és részfelvétel mellett való kiosztásra átveszi, darabonként 350 forint egyenként.

Nem tudom, hogy ezen szerződés érdemén volt a okozta-e, hogy most a miniszter ur ó nagyméltósága megbizta a m. k. állami állattenyésztési főfelügyelőket, hogy a magyar erdélyi fajta birtokában levő nevesebb és már eddig bikaanyagással foglalkozó gyalutaladomsokat hasonló szerződés megkötésére felhívja.

Tekintettel, arra, hogy ezen szerződéses utólagos jóvágyás mellett kötötték a hogy az a felügyelői ankéje előzi meg, bátor vagyok, nekemeimet e kérdésben elmondani mint olyan, ki bikaanyagással és neveléssel több időt óta foglalkozom, továbbá a hazai bikaanyag mellett lakom s így a legelső erdélyi tenyésztő évenként összejeve, a kérdés minden csióját birtám ismerem.

A kérdés sokoldalú; mert ismerem kell az előtekeket, hogy az olvasó biralatban és javaslatokban követhessen.

Pontos dátumokat és statisztikát né várjon senki, mert hót az anékt közölendő és sietni kell, de nem is lényeges, ha különben tisztázható a kérdés, hogy: szükséges-e az állami beavatkozás és ha szükséges, miként? Megjegyzem, hogy különösen csak az erdélyi viszonyokat tárgyalom, mert azokat ismerem — s ezt annál könnyebben tehetem, mert én az erdélyit az alföldtől határohatói fajtánkat tartom; használhatósága, nevelése, s így czéjja is más léven.

Tehát körülbelül 20 éve, hogy az állam feladatának kezdte tekinteni a marhatenyésztés fellendítését, különösen pedig a közsegeknek bikkalval való kevelményes ellátását, így ezidővel esk össze, hogy ezek irányában a kereslet megelénkült, mi első években ilyen jó áratok is eredményezett azoknak, kik állataikra annyit gondoskodtak, hogy külem, de főképpen fejlettség tekintetében a közsegek mutatottak a szükséges teljességű eladalmakat.

Akkor jött leginkább az erdélyi uradalmak birtak 3—4 éves bikkat olyan formába hozni, hogy az akkori igényeknek megfeleljen, — de ezen idő nem tartott sokáig, mert kisebb és paraszt tenyésztők jó áratoktól buzulva, versenyre keltek jobb tapálással és több gonddal a 2¹/₂ éves ivarú bikkat eladalmak elvételre minél puzcot, mely konkurrencziát az uradalmak annál kevésbé birtak ki, mert ez időben a magas buzarák és mezősegi birtokokon öszbebb szorították a legelőterület, mi a régi állattalomány számban fenntartása mellett annak elsalnyulására vezetett. Ez történt Szilágymán is.

Kivételül alig tudok más felmenteni, mint gróf Vasa mező-záti gulyáját, mert bizony a zsuuki, patai és az átközlöttet hirtess sármási Lázár-féle gulyák ma más csak a régi dicsőségéből táplálkoznak.

Ok maradtak, mások haladtak. A Székelyföldön is az az a hatás részese az állatok tenyésztésé mindig intenzívebb volt, mert az a dugas legelők hiányoztak, de a munkaerő bősége és elősőbbága jobb gondozást engedett meg, ugyanezen tényező folytán jobb száma készült s így kevesebb, de jobban tartott állatok produktumát felálltalozas mellett.

A jó bikkarok megengedték, hogy kifejeződik a középbirtokosok gulyája, melyek közt mint elsőik, majdneem egy időből, Sperker szent-erzsebeti, Mezei vécskei, hr. Kemény szer-erzsebeti és Szentkirályi György szombafalvi, emilendők, melyekhez csatlakoztak Gyarmati és sz.-páli, Gáspár királyházi, sajátom Mátyásfalvi, legutóbb Somogyi hegyfalvi, Méréfalvi, Szendvicsné házi, gróf Wasse-féle anyagfalvi. Ha ezekhez felmentem, mint körültekintő intenzív tenyészeteket gróf Teleki Arvéd, László, Gyula és Géza örökösök uradalmát, bevégzettnek hiszem azon tenyészetek elősorolását, melyek igényt tarthatnak arra, hogy mint feljövők és javítói felölphessenek az erdélyi igazmarhának.

Nem a kép teljes legyen, meg kell emlíkeznem hót Jósika Gábor szamosfalvi és Leszái magyar-gorbói tenyészetéről, hol teljes egyoldalúsággal, de fáradhatatlan ambícióval és munkával igyekeznek a magyar erdélyi tejelő fajta létrehozatalán.

Gősaedzert tenyészetek ezek, mert sok tenyésztés megemissült a parasztkonkurrencziában, mely az első fellendülést követte s a bika árát a minimumra nyomta.

Ezt egy újabb kor követte, mikor az állam belátta, hogy a paraszt egyedeket nevel és kifejleszt, de konstansgond nem ad s így fellátta a bikaéletet, hová azonban ki nem fejtül a fiatal mag nem szorított bikaanyagot, hanem ezzel az extenzív gulyák sok silány produktuma gyűlt össze, minek hátrányát az állam és a gondos tenyésztő egyaránt látta

úgy, hogy erre az argumentumra még visszatek.

A tordai állami tevel felosztása első időben rombológ hatott azokra, kiknek körülbelül nem engedték meg, hogy bikkáikat a helyes tenyésztésségű neveléj, de kikéni a kitartás, tudás és gondosság nem hiányzott, azok inkább csak azt érezték meg, hogy a tevel felosztásával öszesest az az idő, midőn a földmívelési kormány élén áll, minden kélek fajta marhat üldözött.

Bó jutalmat nyertek kitartásotérek ezek az utóbbi években, mikor e kérdés fontosságát a legutóbbi földmívelési miniszter felismerte s a vásárolásokon újból legutóbbiban szegélyezte, mert megszabadult egy a tevel sejtjeles, valámiképpen a paraszt konkurrencziától.

Nem is paraszdotok a tenyésztetek tulajdonosai utóbbi években, de előállt egy baj, t. i. a korlátozatlan keresletnek nem tudtak eleget lenni, úgy, hogy ez év tavaszán már igen selejtes anyagot kellett jó áron felvenni, mert eredményezhetne egyebet, mint a paraszt produkció előhívását, minek folyománya már két év alatt a utermelés lenne.

Igen helyes tehát, hogy az illetoékes körök ezen az egysékre, mint a köztenyésztésre fontos kérdés megoldásán gondolkoznak. A jelenlegi állapont az, hogy szerződést kötnek a tenyésztőkkel, hogy 1000 bizonyos számú bikkát fés árban átvesznek, s ha abból indokol ki, hogy gróf Wassnak 350 forintot fizetnek nem találom a tenyésztőre momentán károsnak, sőt előnyösnek vélelem.

Hog a gulyák az országos törzskönyvbe felvéssék.

Hogy a kormány költségén és felügyelet mellett tuberkulinul kezeltesék.

A bika kifogásolhatatlan küllemi és egészségű legyen, minnek elbíráása a felügyelőktől történik. December havában az átvétel április elsőjéig az eladó terhen és veszélyén, azután az államén.

Átvételkor 2¹/₂—3 év követeltek. A gulya állami közegek felvizsgálata alatt áll. Saját tenyésztésre bizonyos feltételek mellett visszatartható.

Vagy a szerződés mindkét fél részéről egy évre felmondható.

Nóhat én előre is kijelentem, hogy ezen szerződésmentől elfogadom, mert — muszáj. Ha nem kötöm meg, nincs biztosítva eladásom.

Hogy meggyugtat-e mint tenyésztőt, arra azt felelem, hogy: nem!

A tenyésztés hosszú idő munkája s azt nem szabad egy évre felmondásnak kitenni.

Nem nyugtat meg, mint tudom, hogy felmondják, mert a másik fél kárával jár és messzenem következményeket idézhet elő.

Ugyanis, mikor gróf Fesletits a tordai bika élet felosztás elrendelésé, ugyanakkor irányt akart változtatni és a magyar fajta maria tenyésztésének segélyezését felhagyni. Midőn azért megtagadtuk, akkor azt mondotta, hogy a keleti fajta nem lehet földgöni, példa erre a tordai tevel és a kolozsi gulya.

No, hát igaz, hogy furcsa argumentum. De hát elég erős olyanakk, ki a hatalmat kezeli, s a keleti fajta ellensége, mert hát bizony azt, hogy e két állami majorságon skandaluzos dolgokat láttok, egyikünk sem merne tétségbe vonni.

Mi lesz, ha kitűnik, hogy az állam a szerződés mellett szava állatokat kap — hol a garancia, hogy a vezetés olyanakk kezében nem lesz, ki újból hajlandó a földvel a gyermeket is kiönteni és beáll a keleti fajta üldözői közé.

Mi más, ha Erdély minden jóvátöltő növényeként egy-egy bica az gyűjtőanyag, és megmutatjuk ellenségünknek, hogy hát ez-e a halála idezőtti fajta?

No, de ne elölözök meg magunkat.

viele már a legközelebbi jövőben a gazdasági egyesület feladata lesz.

A többi mezei termények szintén elegendő számban és megfelelő minőségben voltak kiállítva s ezek között az erdélyiek táplálkozásában oly fontos köpözt elörszendi szerepet játszott. A termények legnagyobb részét kisgazdáknál voltak kiállítva.

A termények kiállításában különösen kitűnt *gróf Teleki László Gyula* gyűjtőmenny kiállítása, melyben a különböző mezei termények mellett, erdészi termények is ki voltak állítva. De különösen kitűntek a gyümölcs-aszalványok, melyeknek készítését az uradalmak igazgatja: *Gruner Lipót* az idén kísérlete meg. Kísérlete bizonyos, hogy Erdély gyümölcséből a legfinomabb francia és a tiroli aszalványokkal egyenlő értékű árú állítható elő, módot nyújtván ezzel a frissen oly nehezen értékesíthető gyümölcsnek feldolgozott állapotban való értékesítésére. A gyűjtőmennyben az országjáró ismert „Kendónál juhászt” és a kralóci Leóval, „Saurigraon” borok a régi jó hírnév dicsőségét örököhették.

A szinkoron elhelyezett terménykiállításnak diszkrét és kiegészítőül szolgáltak azok a házipari készítmények, melyet a székei asszonyok és leányok oly tökéletesen és izléssel tudnak előállítani.

A különböző székei varratások egész tömege, a székei gyapjukörmökök nagy száma, a székei háziaszonyok által készített gyümölcsbefőltök bizonyítják, hogy a székei asszonyok régi jó Lánvéket nemcsak megérik, de azt még unokák is, amidőn a házias foglalkozásoknak olyan nemzeti táj állandón, melyek az otthon kedveseinek és a szülői és az asszony értékét a közönségesnél magasabb nívóra helyezik.

A szinkoron udvarán a géppártás tárgyai voltak kiállítva. Ezek között a nagy-kiszási *Weiser* féle gazdasági géppártás híres vetőgépei és ékei, *Sángerhausen* géppártás által kiállított *Schwitzer* féle örökmozgó géppártás iparosok által kiállított néhány éke tűnik ki.

A díjazással egybekötött szarvasmarha kiállításra összesen mintegy 250 db állatot hoztattak föl. Ez állatoknak majdnem valamennyie — *gróf Teleki László Gyula* págocsi *Urmány* János oldaltöplőcséje és az erdélyi román, kati stárus radnóthi gajri kivételével — székei kisgazdák erdélyi fajta állatai voltak. Legnagyobb részét zömök, jó végtagokú biró, erőteljes nem igen nagy állatok, melyek majdnem kivétel nélkül feltűnt a jól tápláltság is. Ez a nagybécsi anyag, mely a székei kisgazdának legnagyobb értékű vagyonát képezi, nagyon is megérdemli a gazdasági egyesület támogatását, mert az iparkörmök mezejek e fajta után nevelnek, hovatavább ritkábbak és keresettebbek lesznek. Ez ezeknek nevelésére a kiterjedt és jómínőségű marostordai legelőki kitűnő helyt nyújtanak. Csak helyeselni lehet, hogy nemcsak a gazdasági egyesület, hanem egyesek is, mint *Mik* ördög, *gróf Teleki László Gyula*, *Urmány* János és mások külön díjakat is adtak, hogy a törvék székei gazdák ezen kiváló szarvasmarhaanyag gondosabb tenyésztésére minél jobban ösztönöztesse.

A marostordavármegyei gazdasági egyesület teljesen meg lehet elégedve, hogy oly hosszú számúadást után rendezett ezen kiállítás oly kielégítő módon sikerült. Ez a siker azonban ne élgejtse ki a lelkes vezérferiákat és közkatonaikat. Ez csak az első lépés, melyet az intenzívebb működés felvetésének kell követnie. Ennek pedig egyrészt a székei kisgazdák oktatásában, a gazdasági helyesebb bevezetése való reálutalásnak kell először, másodsorban pedig az értékesítési szervezetek megteremtésében nyilvánulnia.

Oly munka ez, melyben a bérzés hazájukhoz minden mostohaúsága között oly példásan ragaszkodó erdélyi gazdák valamennyienek részt kell vennie s amelynek hívsé-

ges teljesítése nemcsak a legszebb feladata, de egyszerűségi kötelessége is mindazoknak, akik intelligenciájuk, társadalmi állásuk és vagyoni viszonyaikkal fogva a köznép felett magasabb helyzetet élveznek. A marostordavármegyei gazdasági egyesületnek a kiállítás rendezésével újabb felvett működése azonban oly kedvező utóélet között indult meg, hogy bizony lehet remélni, hogy a folytatás is méltó lesz a kezdetéhez és a munkának kitartó hívei a reálok utáni székei asszonyok megjelölése és boldogulása által bőven meg lesznek jutalmazva. Sz. Z.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

382. kérdés. Felbuzdulva a „Közlelet”-ben megjelent cikkeken, kísérletek akarok tenni mangalica yorkshirei keresztezéssel. Közöm egy részét már most szeretném yorkshirei kannel felbuztatni, sziveskednék velem tudatni:

1. hogy mikor legelőnyösebb a bugatás?
2. hány kan kell 30 fő koczára?
3. milyen szakmüből nyerhetők felvívőgositás a tenyészés és takarmányozásra nézve?
4. Van-e országban tiszta yorkshirei vagy keresztezett tenyésztés?
5. Hol szerethetők be yorkshirei kent?

Sz. I.

383. kérdés. Hol lehetne yorkshirei eredeti anyag kannel beszerezni? Kovács Béla érdekes cikke a mult lapban hozott arra a gondolatra, hogy feltrissitenem koczáim vért egy kis nemesebb angol vérről, attól függ természetesen kapni-e valódi tiszta yorkshirei kannel és mily drág, mert ebben a sertés-tenyésztésben az nagyon meggyőző. (Ez szinkoron is kérjem gazdátársaimat, hogy ezen, több oldalról megismételt tudakozásáma minél többen sziveskedjenek a felvilágosítást megadni. Szék.)

Nyirögát.

B. J.

Feleletek.

Mangalica yorkshirei keresztezés.

(Felelet a 382-ik kérdésre.) A mennyiben tisztavért mangalica kocák yorkshirei kannel kannel, a bugatásnak eddig szokásos idejét nincs miért megváltoztatni; a malacozásnak legcsokasosabb és legjobb időpontja február-havának lehet a legjobb, ha ez kell tartani. Ha azonban majd a yorkshire-mangalica keresztezésből származó esék kerülnek ki, adata, a behugatás idejének megválasztása igen fontos dolog, mert ezek a kocák évente már kétszer fognak malacozni. Kétszeri malacoztatás esetén pedig arra kell törekednünk, hogy a második malacok néhál hosszabb idővel a lét beállta előtt történjen meg, mert annál erőteljesebb fejlődnek a malacok. Ezért is kétszeri malacoztatás esetén az első malacoztatásnak január végére; a másodiknak pedig július végére kell esni, a mely esetben lét beállítig annyira fejlődnek a malacok, hogy a telet hátrány nélkül kiállják. Az október-novemberi malacok mindig sárból maradnak. Hogy azonban az első párásból származó esékek egy éves korukban behugatva, első malacozásuk júliusra essek, kívánatos, hogy az első malacozás legkésőbb márczius hónap megőrténen, tehát a bugatásnak november hó folyamán kellene megőrténen. Így ugyanis, hogy az angol esékek egy keresztezési tetteket sok helyt már 9-10 hónapos korukban kan alá bocsájthat, a nélkül, hogy az eljárásnak különösebben hátrányos oldala volna, mégis ez eljárást legelőnyeb csak igen intenzív tartás mellett lehet megőrténen tartani; rendszeresen azonban jobb az egyéves kort bevárni.

Harmadik koczára két darab kant lesz szükséges tartani, hogy e behugatás rövid idő alatt megőrténen lehessen.

Szakkönyvek közül Kovácsy—Monostori. A sertes, annak tenyészése és hizlalása, továbbá K. Ruffy Pál „A sertes javítása és hizlalása” cz. műve ajánlhatók, mely amelyek mindre megadják a kelő felvilágosítást. A yorkshirei kannel beszerzési helyét illetőleg legjobb felvilágosítást az országos törzskönyv bizottság adhatna.* Ilyen sertesek tenyészésével foglalkozik tudtommal a szentimrei földművelésügyi, a sárvári uradalom, a Schönborn-éle munkácsai és szent-miklósi uradalom stb. K-y.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Oldal
Meghívó.	1491
Az OMRG. köleményei.	1492
A földművelésügyi miniszter működése az 1897. évben.	1492
Növénytermelés.	1493
A jó vetőmag fontossága. Kerpely.	1494
Gazdasági gépezet.	1495
A nemzetközi terménytisztító gépverseney és díjnyertes gépek.	1495

Allattenyészés.

Magyar erdélyi fajta bika beszerzésének biztosítása.	1496
Egyrés Zoltán.	1496
Gazdasági kiállítás Marosvásárhelyen.	1497
Levélcserejünk.	1498
Vegyesek.	1498
Kereskedelem, tézede.	1500
Budapesti gabonaüzede. Vetőmagvak. — Műtrágyák. — Székelyország. — A kocsisok árnyéka és nagyban (en gros) eladott élelmiszeri áruáról. — Állattársak: Budapesti gazdasági és tenyészmagazin. — Budapesti végtagmészáros. — Budapesti jóvávár. — Közbányi sertésárvásár. — Budapesti szarvasmarhák. Ingatlanok árverési (30000 ft becsültétek felől). 1501	

A nyersbőrakuczió ügye. Tudvalevőleg a kereskedelmi miniszter által Budapestben szervezni kívánt nyersbőrakuczió tervre egyelőre megtört a karteble lépett bőrgyárosok magatartásán. A budapesti mézárások azonban nem nyugodtak bele a terv eljövésbe nyersbőrakuczió alkalmi ügyesletét alkotók a nyersbőr értékesítésére s ennek után összekötésbe léptek a bécsi nyersbőrakuczió-egyesülettel, amely most bizonyban értékesíti a budapesti mézárásoknak helyben jól el nem helyezhető bőrakucziót. A bőkörtel kikerülésével tehát a bécsi mézárások mentek áruikkal a magyar piacra. Ezen alkalommal a kereskedelmi miniszterrel is, aki most az országos iparügyeslet elnöksége után tájékoztatja magát a budapesti mézárások és bőkörtelök ellenségeskedésének mielőlté felől. Létszínükről közösméletben semmiesetre sem tartjuk előnyöknek, hogy a bőkörtelökben Bécs által a magyar piacra áruikkal a kereskedelmi miniszterrel is, aki most az országos iparügyeslet elnöksége után tájékoztatja magát a budapesti mézárásoknak teljesen igazak van, mert elvlegre is senki sem vitathatja el tőlük azt a jogot, hogy a bőkörtel ellen tehetségtőlük képest védekezzenek. S ha a védelmet ilthon, az intéző körök igazgató protekciójában meg nem találják, ne csodáljuk, hogy idegenben keresnek szövetséges társakat. Nem vitatjuk, hogy semmi előnye sincsen a bécsiekkel való egyesülésnek, mi azonban már csak a hazai piacozó szeretnők könti a bevárásiakat is; egyedül helyesmódja tehát a megőrténen — amit előkérhetünk az az, ha a kereskedelmi miniszter a felméről ellenségeskedésükkel, mielőlté létesíti a tervbe tett bőkörtelököt.

* Az országos törzskönyvben yorkshirei tenyészetek nem tartanak nyilván. Szerk.

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.
BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

ALAKOS 1894. évi évi ad.

ELŐ: TELEKI ÖZGA prof. ELŐZSÓFARAGY TÁRSASÁG
 ALAKOS: V. CRAYOSTY BELA.

ELNÖK: TELEKI ÖZGA prof. ELNÖK: V. CRAYOSTY BELA.
 ELNÖK: TELEKI ÖZGA prof. ELNÖK: V. CRAYOSTY BELA.
 ELNÖK: TELEKI ÖZGA prof. ELNÖK: V. CRAYOSTY BELA.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÖLCÖNÖS BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZET a gazdasági államos elismerés szorosa azt az 1894-1895-ös év biztosítás terén híven megjelölt átvételnek; folyton legeszes reformokat, melyeket a gazdasági államos évek óta szorgost és a károkok gyors és méltóság kiengeszteléseivel a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épület és általán (pauchal) biztosításnál
 rendkívül mérsékelt díjával telmes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítva fei a megfelelő kincstári bétveggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség
 biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a házra díjhoz 5% díjengedélyben részesülnek. —
 Kisgazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.
 Révőbb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapest, József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökök. 5024

Foxterrier kutyákat
 igen jó patkány, vakond irtót és egyéb kárteköny vad pusztítót, rókaáknak a lyukból való kiűzésére is alkalmasat szállít jótállás mellett.

PICK OSWALD
 tenyésztőát importeur
VII. kerület Külső kecsesi-út 1. szám.

Vágo- és tenyészállatok eladását és vételét
 legelőzetesebb hirdetésai a
„Mészárosok és Hentesek Lapja”-ban.
 5741 Budapest, VIII. Csokonay-utca 10. sz.
 Hirdetések díjazásá szerin számítotnak.

„VULKÁN”
 tömlőt és szelepet
 használják, a ki
jó peronospora-fecskendőt
 akar készíteni.

A ki jó permetező fecskendőt akar venni olyat kívánjon, a mely **„VULKÁN” tömlővel és szeleppel** van felszerelt.

Magyar rugógyártógyár részvénytársaság, Budapest.
TÖMLŐK és SZELEPEK
 főraktára
„VULKÁN”
Schottlaka Ernőnél
 Budapest, Váci-körút, Fenechere-palota.

132109. szám. Magyar királyi államasvasutat.
Hirdetmény.
 Osztrák-magyar-francia vasúti kötelek. (Visszatérítési gabonaküldemények után)
 Folyó évi augusztus hó 20-tól az osztrák-magyar-francia kötelek forgalomban díthe léptetőmő új gabonadíjazás kiadásáig gabona, hüvelyesek, gabona és hüvelyesekből való küldemények, malátá és olajvetemény küldemények után, melyek az osztrák-magyar-francia áruadíjazás III. rész 2. füzeté szerin számoltatnak el, visszatérítési után ugyanazon díjazású küldemények, melyek a küldemény feladásánál a német-francia vasúti kötelekben fennléő telek hasznátsa mellett kismutatathatólag eredményezelnek, feltéve hogy az ez által elérhető összdíjaztelék oleosbbak, mint az alkalmazott közvetlen díjaztelék.
 Ezen kedvezmény elő kiüldemeyre is érvényes, melyek a fentnevezett osztrák-magyar-francia köteleki díjazásba határozomanyi értelmezési közebebe állomásokon (tűrházakba) betároltatnak vagy rexpeditáltak.
 A kiüldemőtelé visszatérítése a fovevőelő másolatok bemutatása alapján történik. A rexpeditált küldeményeknél ezenkívül az illető betárolási állomásáig szőlo eredeti fuvarlevelek is bemutatandók.
 Budapest, 1898. szeptember hó 8-án.
 A m. kir. államasvasutak igazgatósága, a részese vasutak nevében is.
 (Utánn. nem díjaztatik).

Egytetemes és mélyítő ekék
 [Jaczélgereendlyvel, pánzcélacszel kormánylappal egy darabból, övezetekkel, állítható szarvakkal.

Többvasú ekék.
 IUI! Finom-, szántó- és csuklós-bo-
 1898-iki ronak, rétboronak, háromtagú-
 szerkezet.) és egytagú hengerek.

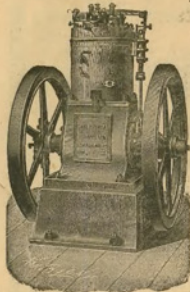
UMRATH és TÁRSA
 mezőgazdasági gépgyárosok
BUDAPEST,
 V. ker., Váci-körút 60. sz.

Vetőgépek, triewörök, rosták, kukoricás-morzsolók, szecskavágók, répvágók, daráló- és őrlőmatkok, takarmányfűtésztők stb. nagy előállításban.

Önműködő egér- és patkányfogók
BENEDIK SZABADALMA
 a fergeket jótállás mellett néhány nap alatt teljesen kipusztítják.
 Több ezer elismerés a hadsereg és a tengeri hadoszókok, iparosok, gazdaságok, gazdák, malmok stb. részéről.
 Egérfogó darabja 1 fnt 80 kr. — Patkányfogó darabja 13 fnt.

EGYSZERI KIADÁS! **KARL BENDER I., WIEN, IV./F.** ÖRÖKS ÖLTALOM!

GANZ ÉS TARSA

vasöntöde és gépgyár részv. társ. BUDAPESTEN.

Petroleummal és adómentes benzinnel hajtott motorok (Bánki és Csonka szab. rendszere.) gazdaság czéljaira.

Mechwart-féle gőzekék és petroleum ekék. Hengszerek, kőjratok és teljes malomberendezések.

Turbinák. — Villamos világítási és erőátviteli berendezések.

Részletes árjegyzékünket kívánatra megküldjük.

303 sz.

SZIVATTYUK

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazdasági és iparcélokra.
BOWER-BARFF-féle szabadalmazott Inoxydálás módszer szerint inoxidált szivattyúk rozsdá ellen védve.

Árjegyzékek legyen és kérem.

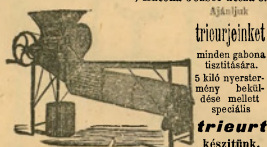
1896

W. GARVENS, Wien, L. Walfischgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6.

MÉRLEGEK

legújabb javított rendszerű fűzős, százdós és hídmerlegek fából és vasból, korcskódomli, kötelezősi, gyári, mezőgazdasági és ipari eszközök. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, baromermérlegek. Commandit-társaság szivattyú- és mérleggyártára.

STAHEL és LENNER TRIEURGYÁR, Budapest, V. ker. Katona József-utca 8.

Lekopott trieurköpenyt gyorsan és olcsón újjal felcsere- lünk. Kívánatra képes árjegyzékkel szolgálnunk bér- mentve. Junálék mellett szőlő elárúntók alkalmazást nyújthatunk. 6593

Amerikai mezőgazdaság

Irta: SZILASSY SZOLTÁN az O. M. G. E. szerkesztő titkára.

A 302 oldalas, három papírra nyomott, 102 képpel díszített munkák

bolti ára 4 forint; O. M. G. E. tagok és a „KÖZTELEK” előfizetői 3 fét 50 kr.

kedvezményes áron rendelhetik meg

a „KÖZTELEK” kiadóhivatalában (Budapest, IX. Úlló-ut 25.)

ALFA SEPARATOR (RÉSZLENY-ÉRTÉK-TÁRSASÁG)
ALFA SEPARATOROK (LENYEDŐ GÉPEK)
MINDENKÉMI TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
BUDAPEST #
VII. ERZSÉBET-KÖRÜT 45. #
(ROYAL SZÁLLODA)

A Kwassitz részvényi özukogyár K WASSITZ (MORVORSZÁG).

(Vasút, posta- és távírcsatlomás). A megrendeléseket már most eszközölni ajánlja az Em. v. PROSKOVETZ Jun. által termelt

Kwassitz eredeti Hanna Pedigree vetőrozsra,

mely: korán érés, legtöbb hozam és legt. szem, legmagasabb élekt. tartalom, legmagasabb extract kimerítés, csakély protein tartalom, redőltőség, puhóság, túlszárított öse- kely hullás által tűnik ki. 6578

Gazd. kötélárnk. ZSÁKOK, PONYVÁK,

zainokok, hevederek, kímők, fehér ruhaterhők.

Tornaszerek, függőbányák és mindenmü által ipartelepe.

SEFFER ANTAL Budapest.

IV., (Károly-laktanya) Károly-utca 12. sz. Valódi angol LAWN-TENNIS pályák. Gondos kiszolgálást. Vidékre árjegyzék szerint.

Földbérlet.

Kötött fekete talaju, buza, zab, tengeri, árpa stb. termő, Pestmegyében, a dunai rakodóhelyhez 20 percznyi távolságra fekvő

1360 kat. holdat kitevő bérlet,

250 kat. hold őszi vetéssel, teljesen instruálva, a megfelelő gazdasági épületekkel és egy 6 szobás kényelmes uri lakkkal ellátva, változott családi viszonyoknál fogva

azonnal átruháztatik.

A bérlet tartama még 12 év.

Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatalban szerezhetni. 6573

Pályázati hirdetmény.

Szepesvármegye gazdasági egyesületének tulajdonát képező és Szepesvármegye község határában fekvő kisvárosi telepén

a kezelő gazdatiszti állás betöltendő

téven felhívhatunk mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajják, hogy minősít- letek, előző alkalmasságukat, életkorukat, nős vagy nőden voltakát és nyel- jártasságukat feltüntető körlevélyeket, illetve bizonyítványokat a szepesvármegyei gazdasági egyesülethez címzve legkésőbb f. évi október hó 25-ig nyújtsák be. A megválasztott egyen köteles állását f. é. december hó 1-én elfoglalni.

Ezen állással évi 800 frtyú készpénzfizetés, 12 hect. rozs és árpa, 15 mm. burgonyajárándóság, napi három liter tej, természetbeni lakás és fűtés van rendszerezve.

Lőcse, 1898. évi október hó 6-án.

6351 Szepesvármegye gazdasági egyesületé.

Fairbanks mérlegek a legbiztosabb mérlegszerkezetek

A szabadalmazott Fairbanks-mérleg számos rendszerű, többféle formájúkat hivat a hidra test terhet mindenem egyenletes mérlegelni.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésükkel fogva egy hátsáknak, mint a világban a legjobb által ismerték mérlegek.

Gazdasági, székér-, marha-, zók- és raktári mérlegeinket

ezeknek és a ezéknak megfelelő szerkezetűnél fogva különben a garáék, gazdaságokban alkalmazhatók. A jótékony irakban, melyek egyáltalán nem lehetnek jobb kivitelűek. Ezeknek mérlegek áránál nem magasabbak, a hibátlanság, csomagolás és toco vanára való fölény költséget már belefoglalhatók. Garáékban egyesítik a legjobb árkedvezményen részesülők.

Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Magyarországon követően kapott inokokat, Andrássy ut 14. emeletének. Árjegyzékét, leírásjegyzékét minden központi irókban kizogát.

FAIRBANKS MÉRLEG ÉS GÉPÉYAR részvény-társaság.

BUDAPEST, Andrássy-ut 14. Gyár: Kőbánya Váci-ut 156.

WEISER J. C.

gázüzemi gépjárá és vasútiüzemi

NAGY-KANIZSÁN,

székhelyben haza a nagyüzemi gépezeteknek, hogy

Magyarország legjobb sorvetőgépe a ZALA-DRILL

Az Osz. Magy. Cor.é Gyártástól 1897. október hóban Kőbánya rendezett nemzetközi vetélyversenyén a legjobb díjat, a

állami aranyéremmel

It az 1897. szeptember hóban Bécsben tartott nemzetközi vetélyversenyen a legjobb díjat, az állami aranyéremmel jutalmazták.

Ajánlat: minden helyben kapható kiskereskedők által.

Zala-Drill és Perfecta szerkezetűek, azaz az állami aranyéremmel jutalmazták.

Sack-vezetőre szerelhető, szeszek- és ripavágóval és mindenféle gazdasági géppel és szeszekkel.

.Planet j. r. sz. kézi-toló répakap és töltőgépe, a 11 ftr.

TAKARMÁNYEZSET,

szavatolt 40-42%, phosphorvas tartalommal készit, ártalmatlan alkáli részektől ment, aranymentes, ajánlatk érvényes raktárunkból a péz előleges behálós és úgy utóveti mindössz 50 kiló 7 ftr, 109 kiló 13 ftr 50 kr. 5047

Knochenacht-, Spodium-, Gelatine- und Leimfabrik, Brechelshof, Preuss. Schlesien.

Kérdéshatáridék és megrendelések közvetlenül hozzánk intézendők.

Leopold Adolf börgyára

Tata-Tóváros.

Vesz mindennemű állati bőrséket, szerződésleg is. Készít szarvasbőrt, mosó-, tőrli bőrt, eszerek, fehér irhát, cseklők állandó raktár. Elvállal minden e szakba vágó munkákat. 6148

1898/99. CL. szám. Magyar királyi általánosútk.

Hirdetmény.

Kézi-ésáruipogó-estrák vasúti kötelező. Kezdaripókat kedvezmény Sprocher Jakab és társa lemebergi ország szeszüzemtel szabadszaktárlatban betarók szeszüzemelőnyekre. A lemebergi nyilvános országos-tárlás rexpeditió kedvezményekkel megszabtatás.

F. 6. szeptember hó 15-én vasárnapon a lemebergi általános rexpeditio kedvezmény engedélyezteté azon szesz üzemelekre, melyek a Sprocher Jakab és társa lemebergi ország szeszüzemtel szabadszaktárlatában lemebergi-Mátyásfalva szeszüzemtel lemebergi-Pálosokfalva, Krasna-Brod, Tarnopol-Központyano, Háber-Otáry-Berezovica és Chodorón-Polyavka vonalaknak a kézi-ésáruipogó-estrák vasúti kötelező 1897. évi január hó 1-étől érvényes 1. díjazású fizet XII. kivételre díjazásába, illetőleg az 1897. évi június hó 1-étől érvényes 2. díjazású fizet XIII. kivételre díjazásába felvett állományok Lemberg- és azon tartomány (és az) tartományok és ott a nevezett állományok vasúti felügyelet alatt betarókban és azután azon tartomány (és az) tartományokban a fent jelölt kivételre díjazásokban foglal állomásokra, vagy azokon túl Krakánból nyugatra felvett állomásokra tovább szállított.

A betarók, a rexpeditió és a szállítási díjak kiegyenlítése tekintetében az osztrák-magyar-monarchia tartármába betarók és azon rexpeditió kifizetésére kötelező és elszámolásra vonatkozó 1898. évi április hó 1-étől érvényes határozatok és a kol nevezett kivételre díjazásában foglalt további határozatokot megvárta.

A lemebergi nyilvános országos tárlásának szesze fenálló rexpeditió kedvezménye egyáltalán megszűntetett.

Budapest, 1898. szeptember havában.

A magyar kir. általánosútk a részveszvevőnek nyújt.

(Utánnyomat nem díjaztaték.)

Az Országos Erdészeti Egyesületnél

BUDAPEST,

V. kerület, Alkotmány-utca 10.

megrendelhetők a következő szakmunkák:

- Erdészeti Lapok.** Az országos erdészeti egyesület kiadója. Szerkesztő: Bódy Albert. Havi folyóirat, szociális jellegű és v. g. Előfizetési díja egy évben 12 ftr.
- Erdészeti Zsebkönyv.** Szerkesztő: Horváth Sándor. 1897. évi kiadásban 400 nyomon. 1 ftr. Helyesítő költés minden évben új. Az országos erdészeti egyesület tagjai részére ingyen kaphatók.
- Erdészeti Névteleny.** Szerkesztő: Fekete Lajos és Balogh-Östör Sándor. Az országos erdészeti egyesület kiadója. Folyóirat. Szerkesztő: Fekete Lajos. 12 ftr. Helyesítő költés minden évben új. Az országos erdészeti egyesület tagjai részére ingyen kaphatók.
- Magyar Erdészeti Előhívó.** Magyarországon csak ezen folyóiratban közöltek ki az országos erdészeti egyesület. Helyesítő költés minden évben új. Az országos erdészeti egyesület tagjai részére ingyen kaphatók.
- Az Erdész.** vagy az erdészeti állományok. Írta: Bódy Albert. Helyesítő költés minden évben új.
- Az erdőrendezés közlönyök.** 1. kötet. Írta: Balogh-Östör Sándor. 12 ftr. Helyesítő költés minden évben új. Az országos erdészeti egyesület tagjai részére 5 ftr.
- A legelő erdők.** A legelőtér kérdése Magyarországon és annak megoldása megfontolásra kerül. Írta: Földes János. Az országos erdészeti egyesület által kiadott kiadványok. Ára 1 ftr 20 kr. Az országos erdészeti egyesület tagjai részére 5 ftr.
- Az Erdőhasználatban Kézikönyv.** 1898. évi kiadásban 400 nyomon. 1 ftr. Helyesítő költés minden évben új. Az országos erdészeti egyesület tagjai részére 5 ftr.
- A Szelvényábrák m. kir. erdőakadémia története és ismertetése.** Írta: Vadas József. Megjelenés a közlötés alatt. Ára 2 ftr.
- Az erdő faesemények neveiről.** Helyesítő költés minden évben új. Az országos erdészeti egyesület tagjai részére 5 ftr.
- A Magyarországon előforduló főbb fafajok cseméitinek természetése és ültetése.** Folyóiratban megjelent munka. Írta: Fekete Lajos. Ára 1 ftr.
- Az erdő vetésről és ültetésről.** Folyóiratban megjelent munka. Írta: Fekete Lajos. Ára 1 ftr.
- Az erdő ápolásáról és használatáról.** Folyóiratban megjelent munka. Írta: Fekete Lajos. Ára 1 ftr.

Legújabb szerkezetű szabadalmazott terményrost

többszörszön elő kiállítású nyertek és minden gazdaságban a legjobbnak előismerve.

Legolcsóbb árak.

Az eddig látottakat felülmúlja egy munka, minőség, mint egyszerű szerkezetében.

Kalmár Zsigmond, Turkeve.

cs. és kir. szabad. kivételre díjazásában foglalt további határozatokot megvárta.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Pályázat.

Alhíroti jószágfelügyelőségénél egy
gazdasági segédi
és egy
irnokai állás töltendő be.

Minkettőre gazd. akadémiát vagy tanintézetet végzett nőlen, keresztény-egyenek pályázhatnak csak és pedig az előre olyanok, kiknek már 3—4 évi gyakorlatuk is van s a fogalmazási és pénztárkezelési szakban jártasak, mert ezen állás iradai teendőikkel jár.

A gazd. segédi állás teljes ellátás s lakáson kívül kézpénz és jutalékban éven 400 for, az irnokai 250 forinttal díjazatik s mindkettőt kinevezés után azonnal elfoglalandó.

Kérvények önkézzel irandók s vissza nem várható, hitelesítetlen bizonyítványmsalokkal együtt **f. hó 20.ig az urad. jószágfelügyelőség** címére **Gyulaváribá** — Békéscsaba — kéretnek. 6562

Gőzelek

utezai lokomotivok,
gőzeleptégek hajtására a **főhercegi vasútványokból.** A gépek vásárlásnál mezeigazdagsági szakított tanács adatik. Szives tudakozódások

Erzherzogliche Cameral-Direction
in Teschen in Schlesien, ezimen. 4991

148240. sz.

Hirdetmény.

Magyar királyi államvasutak.

A f. évre kiadott fűtési vesztő jegy váltására jogosító arcképek évi igazolványok az 1896. évre leendő érvényesítést véget már f. évi október hó 1-től kezdve bekiáltották; azon jogosultak, továbbá kik a f. évben ily igazolvány birtokában nincsenek, és ilyet maguk részére a jövő évre vállalni kívánának, annak kiállítását már a fenti időponttól kezdve kérelmezhetik.

Nehogy tehát az érvényesítendő igazolványok legnagyobb részének bekiáltása és az új igazolványok kiállításának kérelmezése a f. év utolsó hónapjára maradjon, a munkatoritókának és az ebből származó késélményeknek eljén venni, figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy saját érdekében csokeloznak, ha az érvényesítést későbbre vagy az új igazolvány megszerzése iránt igazolványaik, illetve arcképek és a kezelési illeték fejében, személyenként egy korona készpénznek csatlósítása mellett az előirt módon egy koronás bélyeggel ellátott folyamodvánnyal hivatali felsőbbbizottságokhoz, illetve a jogosult nyugdíjasok szabályszerűen igazolt s ugyancsak egy koronás bélyeggel ellátott folyamodvánnyal közvetlenül hozzájuk már most folyamodnak, felkérvén egyuttal a f. hivatali főnökségeket, hogy az érvényesítést és az új igazolványok kiállítását kérelmezők igazolványait, illetve a kezelési illetéket és a folyamodók 2 példányban szerkesztendő névjegyzékét egyuttal a teendőkhöz lehető megosztása szempontjából hozzájuk mind előbb beérkezni sziveskedjenek.

És alkalomán közöljük egyuttal, hogy az igazolvány határozmányainak 17. pontjában foglaltakhoz képest azon idő alatt míg az érvényesítést véget bekiáltott igazolványok nálunk kezelteknek, azok birtokosa részére előre nem látott utasításokra blyegelein folyamodvány alapján, melyben az, hogy az illető folyamodó igazolvány érvényesítést végett be van kiáltva, a hivatali főnök által igazolando.

Feltára munkállyal egyzert utasítás szoló igazolványok fognak ugy általunk mint az egyidejűleg utasított üzletvezetőségeink által kiállítani, megjegyezve, hogy azok részére, kik a fenti közölt eszeben egyszerű utra szoló igazolvány kiállítását kérelmezni szíveskednek, a rendes menedői megírása esetén menedői vizsaterítések semmi körülmények között sem fognak engedélyeztetni.

Budapest, 1898. szeptember hó.
(Utánnyomás nem díjazatik.)

AZ IGAZGATÓSÁG.

Ujonnan szaboda- **gigg** egyfogatú kocsai országutakra. **Legjobb és legolcsóbb két- és három-úttal egyfogatú kocsi.**
A legrosszabb úton is lehet használni. — Számos elismerés levél.

Ára 130 forint.

Prospectus kimerítő leírással, egy- kétfogatú minden más fajta kocsiról és szánkóról szoló árjegyzék ingyen és bérmentve.

Weigl J. Prerau Wien, I.
Pestalozziggasse
cs. és kir. udvari kocsyáró. No. 6.

Megjelent

KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR

1899-ik évre.

Szerkesztik és kiadják:

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárjai.

A zsebnaptár ára az O. M. G. E. tagoknak és a „Köztelek” előfizetőinek bérmentes küldéssel együtt 1 forint 60 kr.

Bolti ára 2 forint.

Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalában,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

KÜHNE E. gazdasági gépgyára MOSONBAN.

Ajánlja a bekövetkező 600 évadra: **Sack rendszerű aczélekeit, egyes- kétlős- és hármasekéit, Laack-féle szántó- föld és rétboronait, hengereit,**

**eredeti „Hungaria Drill”,
hegyes vidékre „Mosoni Drill”,
kiszagdáknak „Jubileum Drill”**

sorterőgépeit leszállított árákon. 18500 drb. használatban.

Mindenemmel **rostfűt, székelt, konkolyozó.**

Új! Hungonya osztályozó gépek!

Új! Répafélső gépek, ezukorrépatarmelők részére!

Legjobb: „Rapid” darálót, szeska és répavágót,

morzsoló és takarmány fűlesztőt.

Különlegesség: Takarmánykamra berendezések.

Uj, teljes nagy árjegyzékek kívánatra bérmentve.

Főraktár: BUDAPEST, VI, Váci-körut 57a.

Gőzekéket, Gőz-utihengereket

és
Gőz-ntimozdonyokat

a legköltségtesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

John Fowler & Co.

Teljesítő 22-30

Budapest—Kelenföld, a vasúttállomással szemben.

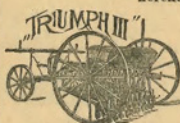
hol is épített új telepükön gőzek szerkezeteiről tárlatot rendeztek be. Ugyanott teljesen berendezett tartalék-részekraktárt és javító-műhelyt tartanak fenn.

Budapestről a keleti (központi) pályaudvarról és a déli vasúton Eudórról könnyen elérhető.

Legújabb szabadalmazott **EGYETEMES SORVETŐGÉP**

„TRIUMPH III.“

Heritő kerekek nélkül! — Heritő kaszálak nélkül! — Váltó-kerekek nélkül!

— Hegy és lapályra. —

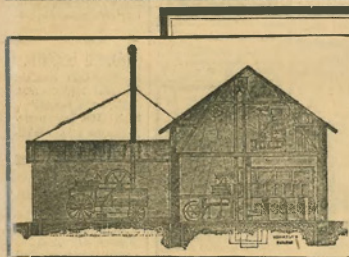
Minden gabona- és magnuműző, valamint minden magmennyiséghez egy és ugyanazon vetőkészülékkel alkalmas. Csekély ónsúly, a gép legjobb kivitele mellett. Fűtő-kerekek 1280 mm. magasak. Eddig már 5000 drb. üzemben.

LAKOS NÁNDOR, a Friedlaender gépgyár magyarországi főraktára

BUDAPEST, VIII., Külső Kerepesi-ut 1.

a központi pályaudvarral szemben.

ÁRJEJYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

MALOM-

berendezéseket teljesen, úgy egyes malomgépeket, valamint

gépöntvényeket

gazdasági gépműhelyek részére gyárt és szállít:

Wörner J. és Társa

malomépítő
gépgyára és
vasöntődéje

Budapesten, Külső váczi-ut 54-56. sz.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR

Magyarországi gyártelepe

Budapest, Külső váczi-ut 1443.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK:

az összes mezőgazdasági iparágak számára szükséges gépek. Nevezetesen:

Csukorgyárok, Sörgyárok, Malátagyárok és Szeszgyárok teljes berendezése és átalakítása.

Szaktekintélyű mezőgazdasági szeszgyárok és csukorgyárok terén.

Szeszgyárok berendezése hosszabb lejáratu törlesztéses kölcsön mellett.

Minden szakbarágó felvilágosítással, tervekkel, költségvetéssel készségesen szolgálunk.

Mezőgazdasági célokra mint hajtóerő kiváló gyártmánya a

Hoffmeister-gőzmotor

a legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb gőzgép. — Helyettesít minden gőzgépet és locomobilt. — Cséplésre és minden egyéb gazdasági gép hajtására a legalkalmasabb. — Fűthető szénrel, fával, cserrel és minden egyéb hulladékkal. — Minden nagyságban, 1/2 lóerőtől kezdve egész 30 lóerőig gyártjuk.

